

Hukukî Bilgiler Mecmuası

SAHİP VE BAŞMUHARRİRİ

Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT

GAD FRANKO MİLÂSLI

Adres : Galata, Bahtiyar han Bay Gad Franko yazıhanesi

Telefon: 43009

Bir nüshanın bedeli 25 kuruştur.

Bir senelik abonmanı posta ücretile beraber 250 kuruştur.

Türkiye harici için 300 kuruştur.

İSTANBUL

HANRİ ZELLİQ VE MAHDUMU BASIMEVİ

1939

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

Ayda bir neşrolunur

TETEBBÜLER

Doctrine

Hukukî fikirler: REFLEXIONS JURIDIQUES

Mecelle hakkında

Çok sevdiğim, çok hürmet ve takdir ettiğim bir bilgin arkadaşım aldığım bir mektubunda, bir vesile ile şu mütaleayı ileri sürdü: «Ben Mecellenin kasidehanı değilim.»

Şu bir kaç kelimelik cümle kocaman bir programa, muayyen bir hukukî zihniyete delâlet ettiği için üzerinde fazlaca durakladım. Onu söyleyen zatın yüksek kıymeti de göz önünegetiri lirse bu alâkayı yerinde bulmak doğru olur.

Hukukçularımız arasında iki nev'i arkadaşlarımız vardır; Bir kısmı Mecelleye hayrandırlar ve ona hasret ederler; Diğer kısmı ise Mecelleye hiç bir kıymet atfetmezler.

Hatırlarım, Mecmuamı neşre başladığım sıralarda, bir genç avukattan bir mektup almış idim. Onda hem Mecelle hiçe sayılıyordu, hem Mecelle şarihi merhum Haydar Efendinin büyük himmeti önemsiz bir şey gibi gösteriliyordu. O vakit icap eden cevabı verdim. Şimdi de, vesilesi gelmiş iken, bir daha bu babdaki mütaleamı söyleyeyim; bu maksadla on iki sene evvel (Mecmuamızın 1/5 numarolu ve Kânun sani 1927 tarihli nüshası) yazdığım mekaleden şu parçayı iktibas ediyorum:

«Bir eseri tetkik edeceğimiz vakit şimdiki gözlükle okumak, zamanının, *muhitinin* tesirlerini göz önünde tutmamak bizleri pek haksız hükümlere sevkedebilir; evvela unutmıyalımki Mecelle tedvin edildiği vakit İsviçre Kanunu Medenisini-zaten o vakit bu kanun yok idi, fakat ona benzer bir Avrupa kanununu-iktibasa kalkışmak imkânı gayrı mevcuttu; o zaman ahkâmı fikhiyenin müddeven olmamasından naşi dai olduğu mahzurlar kolayca anlaşılabilir; Mecelle, ahkâmı mühimmeyi tedvin etmek suretile o vakit mevcut bir çok mahzurların önünü almıştır.

«Haydar efendi hazretlerinin şerhlerine gelince bu eser muhtemem bir âbidedir ve tarihî hukukumuzda bir âbide olarak kalacaktır; tek başına yedi muazzam cilt yazmak, mecellenin bir çok boşluklarını doldurmak her kese nasib olur bir muvafakkiyet değildir; bu şerhler olmasa idi hükkamımız için, avukatlarımız için bir çok mes'eleler hal edilmeyen muammalar halinde kalacaktı; temin edilebilirki Haydar efendi sayesinde bir çok haklar ihkak edilebilmiştir; daima ismini tevkir ile yad etmek, daima elini hürmetle öpmek mecburiyetindeyiz; bakalım kaç senede bu şerhlere müşabib kanunu medeniye yedi ciltlik muazzam bir şerh yazmak mümkün olacak, ve bu şerh kimé nasib olacaktır.»

Bu düşüncelerimi aynen muhafaza ediyorum. Ancak Mecelleyi, ihtiyacatı hazirenin cümlesine cevap verecek bir eser olarak telâkki etmek icap ederse bunda da kaydı ihtirazı dermeyan ederim. Son asırda beşeriyetin içtimâî ve iktisadî bünyesinde öyle tahavviller oldu, ve öyle ihtiyaçlar baş gösterdi ki vazın kanunlar bunlara tekabül edecek yeni yeni hükümler komak mecburiyetinde bulunmuşlardır; Kanunu Medenin esbabı mucibe layıhasında denildiği gibi muasır medeniyetle Mecelle ahkâmı, şüphe yokki kabili telif değildir. Memleketimizin bu günkü inkişafat ve ihtiyacatını ifade ve tatmin eylemeyen kaideleri ihtiva etmektedir.

Bundan maada itirâf etmeliyizki bizlerin Mecelleye olan merbutiyetimiz bir noktai nazardan o lisanın selâsetinden ileri geliyor. Uslup veciz, ifade berraktır.

Binaenaleyh «Mecelleye kasidehan olmamak» dan maksad Mecelleyi olduğu gibi ihtiyacatımıza kâfi görmemek ise doğrudur; Yok. Mecellenin her türlü kıymetten âri olduğu ve hiç bir hizmet yapmadığı fikrini ifade ise musip değildir.

Bu cümleyi kullanan zatın yüksek ilmi nazarı itibara alınırsa birinci fikrin mensek tutulduğu aşikârdır. Ben, bu cümleyi behane tuttum ve bu düşüncelerimi tazelemek için fırsat edindim.

Neşriyat Sergisi

Bütün refiklerimiz gibi Mecmuamız dahi Maarif Bakanlığının açmağa karar verdiği Türk Neşriyat Sergisine iştirake davet edilmişti.

Bu sergi Türk harf inkılabının onuncu yıl dönümü dolayısı ile açılacak, ve bu vesile ile Türk neşir hayatının ve eserlerinin bu devre içindeki terakkî ve inkişafını göstermek amacını kovalayacaktır.

Harf inkilâbı ölmez ATATÜRK'ün en yüksek icraatından biridir; Bu inkilâbın zor yerleşeceği, müşkilâtla hazmedileceği zan edilmiş iken nihayet on sene zaafında yeni harflara tamamı ile alışılmışdır. Hali hazırda eski harfları bilmeyen ve eski kitaplardan hiç istifade edemeyen bir nesil ile karşılaşılıyor.

Bu sergi acaba, neşriyat cihetinden tamamı ile vazifemizi yaptığımızı ispat edecekmi? Bunu sonradan anlayacağız; Fakat şimdiden söyleyebilirizki millî kütüphanemiz cılızdır. Mesela hukukî alandaki mesaiyi göz önünde tutsak göreceğimizki Avrupa memleketlerine değil Balkan Devletlerindeki neşriyata nisbeten çok gerideyiz. Yunanistan'daki, Romanyadaki hukuk ilmine ait risaleler, mecmualar, külliyyat, bizden pek çokdur. Halbuki bizdeki neşriyat ise pek mahduddur ve zorla yaşıyoruz.

Bu sergiyi yapmakla beraber Kültür Bakanlığı birde neşriyat kongresi tertip ediyor. Bu kongrede ilmî hayatı kuvvetlendirecek kararlar ittihaz edileceğini ümid ediyoruz. Çünkü, bu cihetten ihtiyaçlarımız da cidden büyüktür.

Hukuk Bilgisini Yayma Kurumu

Muntazam çalışmanın güzel bir enmuzeci olan bu kurum son senelik faaliyetine dair, neşri mutad olan raporunu azalarına göndermiştir. Okunması cesaret vericidir. Bu faaliyeti bir kaç kelime ile anlatmakta derin bir haz görüyorum.

Bir kere Kurum, umumî menfaatlara hadim cemiyetler meyanına idhal edilmiştir. Görüyorki Resmi makamat bu faaliyeti layıkı ile takdir ediyor ; Bu ise şükranle kayd edilecek bir hususdur.

Kurum C. H. Partisinin de himayesini almıştır. Bunun faidesi açıktır. Ancak raporda verilen izahata göre Kurum partinin siyasi faaliyetine de iştirak edecektir. İlim ile ilim olduğu için uğraşan bir cemiyetin, hükmî şahsiyet itibarı ile siyasi hareketlere iştirakı—bütün azaları aynı fıkraya mensup olsalar bile—şayani teemmüldür. Her halde fırka ile münasebatından ve göreceği kuvvetli muzaheretten kurumun müstefid olmasını temenni ederiz.

Türk Hukuk Kamusunu meydana getirmek için çalışmalara devam ediliyor. Bu işin muazzam bir teşebbüs olduğunu evvelce kayd etmiş idim ; yalnız hukuk ilmi için Dil Encümeninin hazırlayacağı istilâhlardan istifade edilmesi mutaleasında bulunmuşdum. Çünkü temel tutmuş istilâhları bulunmayan ilim şubesinin tefeyyüzü müşkilâtle doludur.

Rapordan öğrendimize göre şimdilik kamusda yer olacak mevzular hazırlanmıştır. Halen sayısı malûm değildir. Bu muazzam iş kolaylıkla başarılamayacağından saburla ve azimle yürümek icap etmektedir. Gelecek sene raporunda bu yolda daha ileriye bir adım atılacağını okuyacağız.

Tanınmış profesörlerden Levy-Ulmann ve Mirkine Guetzevitch'in riyasetleri altında **La Vie Juridique des Peuples** namı ile intişar eden seride Türkiye'ye ait cild fransızce olarak hazırlanmıştır. Fransızce nüsha bu ay zarfında çıkacağı gibi türkçe nüshası gecikmeyecektir. Bütün dünyaya Türk hukukiyatını bildirmek hususunda büyük bir

rol oynayacak olan bu kitabın yayımını kurum lehine büyük bir muvaffakiyet, tebrike şayan bir mazhariyet ad ederim.

Neşriyat sahasındaki himmetler arasında Devletler Ana Yasaları eserini saymak icap eder. Birinci cildinin basıldığını ve yakında yayımlanacağını memnuniyetle kayd ediyoruz.

Mirkin Guetzevitch'in en güzel eserlerinden ve dünya siyasi düşünceleri ve tekâmüllerini en iyi anlatan kitablardan olan « Ana Yasalarda yeni temayüller » adındaki kitab ile meşhur iktisadci Gaston Jèze'in Finans İlmi adındaki eserin ikinci cildinin de intişar ettiğini öğreniyoruz. Türkçe nüshalarını görmemiş isekde Fransızca mehzarlarının ehemmiyetini takdir ettiğimiz bu eserlerin müterecimleri bulunan Ali Rıza Türel ve Alaettin Tiritoglunun her iki lisandaki kudretleri bu tercümelerin kıymeti noktasından teminat teşkil eder.

Cemiyetin konferansları ayrıca pek hayati bir faaliyet teşkil etmiş ve bu yolda azimle devamı mukarrër bulunmuştur.

Kurumun bu raporunu okumak hakikaten sevinci mucipdir. Bu memnuniyete karilerimizi teşrik etmek istediğimizden bu malumatı veriyorum.

Bu faaliyetin her sene gittikçe artması samimi temenniyatımızdandır.

Gad Franko Milâslı

Temyiz vukuunda icranın tehiri

(Geçen nüshamızdaki mabadı)

9.— Mahkeme davanın müstenidi bulunan mukavele veya senedin sarahatına göre, ecnebi bir nakdin tahsiline karar vermiş olabilir. Halbuki bugün cari olan Kambiyo tahdidatı dolayısıyla ecnebi nukudun temini mümkün olmayabilir. Çünkü yine ecnebi nukut üzerine kefalet vermek binnetice ecnebi nukut vermek demektir.